

Diter von Wettstein

20. SEPTEMBER 1929 - 13. APRIL 2017

AF BIRGER LINDBERG MØLLER
OG MORTEN KIELLAND-BRANDT

Diter von Wettstein blev født i Göttingen, i en familie der omfattede kendte botanikere i tre slægtsled; de havde deres virke på universiteter i Prag, Budapest, Innsbruck, Wien og Berlin. Efter studentereksamen i Innsbruck studerede Wettstein botanik og genetik i Tübingen fra 1947 og begyndte sine mange ophold ved andre universiteter med et års studier ved ETH i Zürich. I 1951 flyttede Wettstein til Stockholm for at arbejde med bygforædling hos professor Åke Gustafsson. Om sommeren foregik arbejdet ved planteforædlingsinstitutionen Svalöf i Skåne. Samtidigt fortsatte Wettstein med phd-arbejde i Tübingen om polaritet af sporer i mos hos professor Erwin Bünning. I 1953 erhvervede han således både en tysk og en svensk phd-grad. Wettstein forblev i Stockholm for ved hjælp af elektronmikroskopi at studere ultrastrukturen af bygs grønkorn samt hvordan denne ændres i forskellige mutanter. Dette arbejde, som gav ham den svenske doktorgrad (fil. dr.) i 1957, ledte Wettstein og flere af hans senere medarbejdere til mange års succesrigt pionerarbejde inden for planters fotosyntese. Wettstein blev ansat som docent ved Stockholms Universitet, og ved siden af sin forskning revolutionerede han genetikundervisningen i Sverige ved at indarbejde laboratorieforsøg med bakterier og bakterievirus i undervisningen.

Diter von Wettstein blev i 1962 ansat ved Københavns Universitet som professor i genetik. Igen etablerede han nye laboratorieøvelser med mikroorganismer, i starten svampene *Aspergillus* og *Neurospora*. Parallelt med at han fortsatte sin forskning omkring bygmutanter og deres grønkorn, iværksatte han sammen med sin forgæn-

ger i stillingen, Mogens Westergaard, et omfattende projekt om kromosomparring og genudveksling i reduktionsdelingen (meiosen). Også dette projekt fik udløbere hvor Wettstein og medarbejdere gennem mange år opnåede epokegørende videnskabelige resultater.

Diter von Wettstein blev i 1967 gift med Penny, f. Knowles, ligeledes plantegenetiker, som han havde mødt under et forskningsophold i Californien året før. De fik to døtre, Heidi og Kim.

I forbindelse med en stor udvidelse af Carlsberg Laboratorium i første halvdel af 1970'erne forlod Wettstein universitetet for at blive forstander for Fysiologisk Afdeling. Det var her Wettstein ydede sit største samlede bidrag til genetikken og molekylærbiologien. Carlsberg finansierede 27 forskerstillinger ved afdelingen, og Wettstein udvidede afdelingen ved eksterne bevillinger samt samarbejdsaftaler om forskning med andre virksomheder. Antallet af medarbejdere blev i lange perioder således over det dobbelte. Det var en vigtig del af Wettsteins strategi at sende unge, nyansatte medarbejdere til nogle af de fremmeste udenlandske laboratorier, så at de efter et par år kunne vende tilbage med tilsammen en bred vifte af international forskningserfaring. Laboratoriets arbejde var fokuseret på byg og gær, de to typer af levende organismer der er vigtigst for brygningen af øl. Det lykkedes på denne måde Wettstein at skabe rammer for en omfattende og velgennemtænkt strategi, der kombinerede grundvidenskabelig forskning med specifikke og visionære anvendte projekter, der den dag i dag udgør ryggraden i Carlsberg Laboratoriums bryggerirelevante forskning.

Stor entusiasme og en helt usædvanlig energi var karakteristisk for Wettsteins virke. Han blev på den måde en glimrende rollemodel for afdelingens studerende og forskere. Efter at have spist middagsmad hjemme med familien kom han gerne tilbage på laboratoriet for at arbejde til ud på natten med artikler, ansøgninger, anbefalinger eller kontrakter. På vej hjem gav han sig gerne tid til uformelt og enkeltvis at spørge tilstedeværende medarbejdere om deres forsøg og seneste resultater. Når en medarbejder alene eller med en gruppe havde skrevet en artikel, læste Wettstein den altid grundigt. Dagen efter at man havde givet ham den, sad man så med Wettstein på hans kontor og gennemgik artiklen. Den var gerne fuld af sirligt håndskrevne rettelsesforslag, og det var åbenbart, at han havde brugt timer på at sætte sig ind i både den overordnede tankegang og detaljerne. Det var vigtigt for ham, at man forstod hver eneste rettelse. Ikke kun fordi en diskussion dermed kunne sikre, at artiklen blev så god som mulig, men også for at medarbejderen skulle lære maksimalt af processen. Denne omhyggelighed var lige stor når Wettstein var medforfatter, eller når artiklen var blandt det store flertal af artikler hvor Wettstein mente at hans bidrag var så beskedent, at han ikke skulle være det.

I valget og udførelsen af forskningsprojekter var det vigtigt for Wettstein at arbejdet havde potentiale for vigtige, uventede opdagelser. Disse blev ofte gjort i projekter udført af afdelingens medarbejdere i samarbejde med andre institutioner. Eksempler fra 1980'erne er det opsigtsvækkende fund, sammen med forskere ved Yale University, at et transfer-RNA direkte deltager i et trin i biosyntesen af klorofyl, samt opdagelsen, sammen med en forsker ved Københavns Universitet, at den gærtype som bryggerier verden over bruger til at lave øl af pilsnertypen, er en artshybrid, en opdagelse der blev vigtig for den senere genetiske forædling af gær på Carlsberg.

Wettstein lagde stor vægt på, at afdelingen uddannede og videreuddannede forskere som efter at have forladt afdelingen kunne yde vigtige bidrag til forskning og undervisning i industrien og på universiteter i Danmark og udlandet. Også på dette område har hans indsats båret overordentlig stor frugt.

Wettstein elskede forskning og fungerede som en fremragende mentor for en hel generation af nu fremtrædende forskere. Han omgav sig med seriøse personer og havde intet til overs for dårlig ledelse og bureaukrati. Han havde et pragmatisk forhold til regler, når de ikke tjente den gode sag; dette var en stor styrke, men gav ham enkelte gange også store vanskeligheder.

Wettstein forlod Carlsberg Laboratorium da hans kontrakt udløb i 1996 i forbindelse med hans 67-års fødselsdag. Han forblev aktiv i forskning, først og fremmest ved Washington State University i Pullman.

Wettstein døde skærtorsdag 13. april 2017 i Danmark.

Æret være hans minde.